

**EHDOTUS OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ASETUKSEKSI
AMMATTIKORKEAKOULUJEN PERUSRAHOITUKSEN LASKENTAKRITEEREISTÄ****1 Esityksen tausta ja pääasiallinen sisältö**

Ammattikorkeakoululain (932/2014) 43 §:n 3 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammattikorkeakouluille perusrahoitusta laskennallisin perustein ottaen huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja laajuus sekä muiden koulutuspolitiikan ja tutkimus- ja kehittämisspolitiikan tavoitteiden perusteella. Pykälän 6 momentin sisältämän valtuussäännöksen mukaan 3 momentissa tarkoitettujen rahoitusperusteiden laskennasta ja keskinäisestä jakautumisesta annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Laskennallisin perustein myönnettävän rahoituksen perusteena olevista laskentakriteereistä säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Ammattikorkeakoululain 43 §:n 3 momentin mukaisten rahoitusperusteiden laskennasta ja keskinäisestä jakautumisesta säädetään ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014; jäljempänä *ammattikorkeakouluasetus*) 12—14 §:ssä. Osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision toimeenpanoa mainittuja säännöksiä on muutettu valtioneuvoston asetuksella ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (xxx/20xx), joka tulee voimaan vuoden 2021 alusta.

Ammattikorkeakouluasetuksen 12 §:n (xxx/20xx) mukaan ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli on perusrakenteeltaan samanlainen kuin sopimuskaudella 2017—2020 voimassa olevassa mallissa. Rahoitusmallin kolme pääosiota muodostuvat edelleen koulutuksen, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä muita koulutuspolitiikan ja tutkimus- ja kehittämisspolitiikan tavoitteita tukevista rahoituskriteereistä. Perusrahoituksesta 92 prosenttia määräytyy toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja laajuuden perusteella ja 8 prosenttia muiden koulutuspolitiikan ja tutkimus- ja kehittämisspolitiikan tavoitteiden perusteella. Toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja laajuuden perusteella määräytyvä osuus rahoituksesta jakaantuu koulutuksen perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen. Uudessa rahoitusmallissa koulutuksen perusteella määräytyvä rahoitusosuus on 76 prosenttia perusrahoituksesta ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyvä rahoitusosuus 16 prosenttia perusrahoituksesta.

Ammattikorkeakouluasetuksen 13 §:n (xxx/20xx) mukaan koulutuksen perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu suoritettuihin ammattikorkeakoulututkintoihin, ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin ja opintopisteisiin, ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllistymiseen ja uraseurantaan sekä opiskelijapalautteeseen. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu julkaisuihin, suoritettuihin ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ulkopuoliseen rahoitukseen.

Osana ammattikorkeakoulujen rahoitusmallien uudistamista myös opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä ehdotetaan uudistettavaksi tukemaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision tavoitteita.

Koulutuksen rahoitusosuus perustuisi monelta osin vastaaviin laskentakriteereihin kuin voimassa olevassa rahoitusmallissa. Suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen painoarvo rahoitusmallissa olisi 56 prosenttia (nykyisin 40 prosenttia). Lukuvuodessa vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevien lukumäärää koskeva laskentakriteeri korvattaisiin tutkinnon suorittamisaikaa ja toisen saman tasoisen tutkinnon suorittamista koskevalla sekä alakohtaisilla kertoimilla. Tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1,5 ja enintään 12 kuukautta tavoitteellista suorittamisaikaa pidemmässä ajassa suoritettujen tutkintojen

lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1,3. Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon, toista tutkintoa painotettaisiin lisäksi kertoimella 0,5. Lisäksi ammattikorkeakoulututkinnot jaettaisiin kolmeen eri ryhmään, joista ryhmään A kuuluvien tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1, ryhmään B kuuluvien tutkintojen lukumäärää kertoimella 1,75 ja ryhmään C kuuluvien tutkintojen lukumäärää kertoimella 3.

Avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, erillisinä opintoina maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden yhteenlasketun määrän painoarvo olisi 8 prosenttia (nykyisin 5 prosenttia, joka sisältää lisäksi korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella suoritettuja opintopisteitä). Korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä erotettaisiin omaksi laskentakriteeriksi, jonka painoarvo olisi 1 prosentti.

Uutena koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteerinä otettaisiin käyttöön valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlaskettu määrä kalenterivuonna. Työllistymistä kuvaavien laskentakriteerien painoarvo olisi yhteensä 6 prosenttia (nykyisin 4 prosenttia). Työllistymistekijän laskennassa säilyisi yrittäjäksi työllistyneistä palkitseva kerroin 2.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan rahoitusosuus perustuisi pääosin vastaaviin laskentakriteereihin kuin voimassa olevassa rahoitusmallissa. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolisen rahoituksen painoarvo olisi 9 prosenttia (nykyisin 8 prosenttia). Suoritettujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärän painoarvoksi ehdotetaan 5 prosenttia (nykyisin 4 prosenttia). Julkaisujen lukumäärää laskettaessa avoimesti saatavilla olevia julkaisuja painotettaisiin kertoimella 1,2.

2 Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteerit

Pykälän *1 momentissa* määriteltäisiin ammattikorkeakouluasetuksen 13 §:n 1 momentin mukaisen koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteerit.

Momentin *1 kohdan* mukaan laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä lukuun ottamatta tilauskoulutuksessa suoritettuja tutkintoja, kuitenkin enintään sopimuskaudelle asetettua koulutusalariryhmittäistä tutkintotavoitetta vastaavaan rahoitusrajaan saakka. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulun välisissä neuvotteluissa sovitun tutkintotavoitteen ylittävistä tutkinnoista ei siis jatkossakaan myönnettäisi valtionrahoitusta, millä varmistetaan koulutuksen kohdentuminen työvoimatarpeen kannalta keskeisille aloille. Tilauskoulutuksessa suoritettuja tutkintoja ei huomioitaisi laskettaessa tutkintojen lukumäärää. Tilauskoulutus on ammattikorkeakoulujen liiketoimintaa, jonka järjestämisestä ammattikorkeakoulun on ammattikorkeakoululain 13 §:n mukaan perittävä koulutuksen tilaajalta vähintään siitä aiheutuvat kustannukset kattavan maksu. Ammattikorkeakoululain 13 a §:n mukaisesti perittävillä lukuvuosimaksuilla, jotka kattavat vain osan koulutuksen järjestämisen kustannuksista, ei jatkossakaan olisi vähentävää vaikutusta ammattikorkeakouluille myönnettävään valtionrahoitukseen. Lukuvuodessa vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevien lukumäärästä luovutettaisiin laskentakriteerinä uudessa rahoitusmallissa. Tämä rahoitustekijä korvattaisiin pykälän ehdotetun 3 momentin mukaisilla tutkinnon suorittamisaikaa koskevilla kertoimilla.

Momentin *2 kohdan* mukaan laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulussa avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, erillisinä opintoina, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä lukuun ottamatta asianomaisen ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijoiden ja ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden suorittamia opintopisteitä. Säännös vastaisi muuten voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 3 kohtaa,

mutta korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden lukumäärä erotettaisiin rahoitusmallissa omaksi laskentakriteerikseen.

Momentin 3 kohdan mukaan laskentakriteerinä olisi ammatillisessa opettajankoulutuksessa kalenterivuonna ammatillisen opettajankoulutuksen opintokokonaisuuden suorittaneiden lukumäärä. Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 7 kohtaa.

Momentin 4 kohdan mukaan laskentakriteerinä olisi korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä. Tämän rahoitustekijän osalta opintojen tuottajakorkeakoulu saa laskea suoritettujen opintopisteet hyväkseen. Erottamalla tämä laskentakriteeri ehdotetun momentin 2 kohdan mukaisesta laskentakriteeristä varmistetaan se, että muiden kuin tutkinto-opiskelijoiden opintosuoritusten ennakoitu lisääntyminen ei vaikuta heikentävästi tutkinto-opiskelijoiden ristiinopiskelun kannusteisiin. Yhteistyöopintoja koskeva erillinen laskentakriteeri korostaisi korkeakoulujen välisen yhteistyön sekä osaamista vastaavan profiloitumisen ja työnjaon tärkeyttä sekä kannustaisi korkeakouluja mahdollistamaan ja joustavoittamaan opiskelijoiden monimuotoisia opintopolkuja. Korkeakoulut voivat sopia keskenään yhteistyöjärjestelyihin liittyvästä kompensatiosta tai resurssien vaihdosta.

Momentin 5 kohta vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 5 kohtaa. Laskentakriteerinä olisi valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlaskettu määrä kalenterivuonna.

Momentin 6 kohta vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 4 kohtaa. Laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulussa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa kalenterivuositain, vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Momentin 7 kohdan mukaan laskentakriteerinä olisi valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlaskettu määrä kalenterivuonna. Kyseessä olisi uusi laskentakriteeri, joka vahvistaisi rahoitusmallin laadullista ulottuvuutta. Muodostamalla työllistymistä kuvaava indikaattori yhdistelmänä määrällistä ja laadullista näkökulmaa pystytään toisaalta hyödyntämään työllistymisen näkökulmaa mahdollisimman lyhyellä seurantajaksolla rahoitusmallissa ja toisaalta ottamaan huomioon korkeakoulutettujen omat kokemukset useampi vuosi valmistumisensa jälkeen korkeakoulutuksensa tuottamasta osaamisesta työelämässä. Uraseuranta tukee ammattikorkeakoulun kehittämistyötä mahdollistamalla valmistuneille koulutuksen arvioinnin koko kyselyhetken asti ulottuvan työuran osalta. Uraseurannalla on mahdollista tavoittaa myös ulkomaille työllistyneitä tutkinnon suorittaneita, mikä ei ole muilla työllistymisen seurantakriteereillä ja tietopohjalla mahdollista.

Voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisesta ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijoiden ulkomaisessa opiskelija- ja harjoittelijavaihdossa ja ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suorittamien opintopisteiden määrästä luovuttaisiin erillisenä laskentakriteerinä. Ehdotettu muutos perustuu ammattikorkeakouluasetuksen 13 §:n muutokseen (xxx/20xx), jolla kansainvälinen opiskelijaliikkuvuus on poistettu koulutuksen rahoitusosuuden rahoitusperusteista. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision lähtökohtana on kansainvälisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen mahdollisuuksien parantuminen ja kytkeytyminen globaaleihin edelläkävijäverkostoihin. Kansainvälisyyden edistäminen ei voi rakentua yksittäisten rahoitusmallimittareiden varaan, vaan lähtökohtana tulee olla, että kansainvälisyys on ammattikorkeakoulujen toiminnan läpäisevä toimintatapa. Kansainvälisyyden edistämisessä toiminnan laatu on ensisijainen tavoite. Ammattikorkeakoulujen strategiaperusteisen rahoituksen perusteena oleva pitkäjänteinen ja kunnianhimoinen kehittämistyö edellyttää kansainvälistymistä. Ammattikorkeakouluasetuksen 14 §:n (xxx/20xx) mukaisessa strategiaperusteisen rahoituksen kokonaisuudessa kansainvälisyys ja kansainvälistyminen on tarkoitus huomioida monipuolisemmin kuin nykyisessä rahoitusmallissa, jossa kansainvälistyminen on nähty pääasiassa opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuuden sekä ulkomaisen tutkimus- ja opetushenkilöstön kautta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin koulutusalaryhmistä vastaavasti kuin voimassa olevan asetuksen 1 §:n 2 momentissa. Ammattikorkeakoulujen tutkintotavoitteiden laskennassa käytettävät alaryhmittelyt säilyisivät näin ollen vastaavina kuin sopimuskaudella 2017—2020. Koulutusalaryhmien luokitus perustuu kansainväliseen ISCED-luokitukseen.

Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tutkintojen lukumäärän painottamisesta tutkinnon suorittamisaikaa ja toisen saman tasoisen tutkinnon suorittamista koskevilla sekä alakohtaisilla kertoimilla. Ehdotetun 3 momentin mukaan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua lukumäärää laskettaessa ammattikorkeakoululain 14 §:ssä tarkoitettussa tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1,5 ja enintään 12 kuukautta tavoitteellista suorittamisaikaa pidemmässä ajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1,3. Tutkintojen tavoitteelliset suorittamisajat huomioon ottavat kertoimet kannustaisivat korkeakouluja rakentamaan opintoprosessinsa ja opiskelijoiden ohjaus- ja tukipalvelut siten, että opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa opintonsa ja valmistua määräajassa, mikä on yksilön ja yhteiskunnan kannalta tavoiteltavaa. Korkeakouluilla olisi myös selkeä kannuste aiempien opintojen ja kansainvälisen vaihdon opintojen hyväksi lukemiseen. Suorittamisaika laskettaisiin opiskelijan läsnäololukukausien mukaisesti.

Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon, toista tutkintoa painotettaisiin lisäksi kertoimella 0,5. Kertoimella tuettaisiin korkeakoulupaikkojen tarkoituksenmukaista käyttöä ja ensikertalaisten pääsyä korkeakoulutukseen. Kerroin ottaa huomioon sen, että opiskelijan suorittamaan toiseen saman tasoiseen korkeakoulututkintoon on tarkoituksenmukaista lukea hyväksi opiskelijan aiempia saman tasoisia opintosuorituksia. Näin ollen korkeakoulu ei tuota toisen tutkinnon suorittavalle opiskelijalle koko tutkinnon sisältöä ja tutkinnon kustannukset ovat pienemmät kuin alusta aloitetulla ensimmäisellä tutkinnolla. Aiemmin suoritetuissa tutkinnoissa otettaisiin huomioon vain Suomessa suoritettut tutkinnot.

Pykälän 4 momentin mukaan tutkinnot jaettaisiin asetuksen liitteen kohdan 3 mukaisesti kolmeen eri ryhmään, joista ryhmään A kuuluvien tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1, ryhmään B kuuluvien tutkintojen lukumäärää kertoimella 1,75 ja ryhmään C kuuluvien tutkintojen lukumäärää kertoimella 3. Kertoimilla huomioitaisiin nykyistä vahvemmin erilaisten tutkintojen järjestämisestä aiheutuvia kustannus- ja muita eroja ja parannettaisiin korkeakoulujen mahdollisuuksia osaamistarpeet huomioon ottaviin rakenneuudistuksiin. Osassa tutkintokoulutusta edellytetään huomattavia laitteistoinvestointeja opetuksen tueksi. Osalla aloista opetus puolestaan perustuu yksilö- ja pienryhmäopetukseen. Lisäksi erityisiä kustannuksia aiheutuu hyvin pienistä, mutta yhteiskunnan kannalta välttämättömistä koulutuksista, joiden järjestäminen on jatkossakin tarpeen varmistaa. Korkeakoulujen on kyettävä vastaamaan yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin ja tällöin tarvitaan kannusteita myös kalliimpien koulutusalojen kehittämiselle. Alakerroinryhmittelyssä pääosa tutkinnoista kuuluisi ryhmään A, jota ei painotettaisi.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin ammattikorkeakoulun tutkintotavoitetta vastaavan rahoitusrajan ylittävien tutkintojen poissulkemisesta rahoituksen laskennassa. Mikäli ammattikorkeakoulun kolmen vuoden tutkintototeuman keskiarvo ylittää 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tutkintomäärien rahoitusrajan, rahoitusrajan mukaista koulutusalaryhmän tutkintomäärää painotettaisiin 3 ja 4 momentin mukaisten kertoimien keskiarvolla kaikista koulutusalaryhmän tutkinnoista.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin tarkemmin 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua opiskelijapalautekyselyä. Kyselyssä opiskelijat, jotka ovat suorittaneet ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvat opinnot vastaisivat liitteen kohdan 4 mukaisesti väittämiin ja kysymyksiin. Ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvat opinnot suorittaneet vastaisivat harjoittelua koskeviin väittämiin. Väittämiin annetut vastaukset pisteytettäisiin liitteen kohdan 5 mukaisesti. Opiskelijapalautekyselyä koskevat säännökset poikkeaisivat voimassa olevasta asetuksesta siltä osin, että sopimuskaudella rahoituksen määräämisessä huomioitavat väittämät määriteltäisiin ehdotetun asetuksen liitteessä.

Pykälän 7 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan asetuksen 1 §:n 4 momenttia. Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaisessa työllisten määrän laskennassa yrittäjiksi työllistyneiden määrä painotettaisiin kertoimella 2.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin tarkemmin 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetusta uraseurantakyselystä. Uraseurantakyselyssä viisi vuotta ennen tilastovuotta ammattikorkeakoulututkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet vastaisivat liitteen kohdan 6 mukaisiin väittämiin ja kysymyksiin. Väittämiin ja kysymyksiin annetut vastaukset pisteytettäisiin liitteen kohdan 6 mukaisesti.

Pykälän 9 momentin mukaisesti koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäisistä painotuksista säädettäisiin asetuksen liitteen kohdassa 1.

2 § Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteerit

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin ammattikorkeakouluasetuksen 13 §:n 2 momentin mukaisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteerit. Momentin 1 kohdan mukaan laskentakriteerinä olisi tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolinen rahoitus, Tilastokeskuksen keräämän tiedon ja sen tekemän ulkopuolisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan määritelmän mukaan. Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 2 §:n 1 momentin 1 kohtaa.

Momentin 2 kohdan mukaan laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritetujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä. Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 2 §:n 1 momentin 2 kohtaa.

Momentin 3 kohdan mukaan laskentakriteerinä olisi julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taideteollisen tuotannon, audiovisuaalisten aineistojen sekä tieto- ja viestintätekniisten ohjelmien lukumäärä. Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 2 §:n 1 momentin 3 kohtaa.

Voimassa olevan asetuksen 2 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesta kansainvälisen opettaja- tai asiantuntijavaihdon vuorokausien lukumäärää koskevasta erillisestä laskentakriteeristä luovuttaisiin edellä 1 pykälän perusteluissa kuvatuin perustein. Ehdotettu muutos perustuu ammattikorkeakouluasetuksen 13 §:n muutokseen (xxx/20xx), jolla henkilöstön kansainvälinen liikkuvuus on poistettu tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusperusteista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, mitä pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetaan julkaisulla. Momentti vastaisi voimassa olevan asetuksen 2 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan avoimesti saatavilla olevia julkaisuja painotettaisiin kertoimella 1,2. Avoimesti saatavilla oleviksi katsottaisiin julkaisut, jotka on opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja koskevassa tiedonkeruussa merkitty open access -julkaisukanavassa ilmestyneeksi julkaisuksi, hybridijulkaisukanavassa ilmestyneeksi avoimeksi julkaisuksi tai rinnakkaistallennetuksi julkaisuksi. Ehdotetulla kertoimella luotaisiin kannusteita avoimen julkaisemisen käytäntöihin.

Pykälän 4 momentin mukaisesti tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäisistä painotuksista säädettäisiin asetuksen liitteen kohdassa 2.

3 § Laskentakriteerien mukaisten tietojen päivittäminen

Pykälän mukaan kaikkien laskennallisten rahoitustekijöiden laskennassa käytettäisiin kolmen viimeisimmän saatavilla olevan tilastovuoden keskiarvoja, kuten nykyisinkin. Säännös turvaa laskennallisen rahoituksen vakautta ja ennustettavuutta. Kohdennus ammattikorkeakoulujen välillä tehtäisiin suoraan laskentakriteerin mukaisessa suhteessa.

Liite

1. Koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset

Liitteen *kohdassa 1* määritettäisiin asetuksen 1 §:n 1 momentin mukaisten koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset. Rahoitusosuuden osuus ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa on ammattikorkeakouluasetuksen 12 §:n (xx/20xx) mukaisesti 76 prosenttia perusrahoituksesta.

Suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen painoarvo rahoitusmallissa olisi 56 prosenttia (nykyisin 40 prosenttia). Korkeakoulututkintojen painotusta ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa vahvistettaisiin, mikä korostaa ammattikorkeakoulujen roolia alueensa työelämän muutosvoimana ja osaavan työvoiman turvaajana. Vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevien lukumäärän painoarvo nykyisessä rahoitusmallissa on 23 prosenttia. Uudessa rahoitusmallissa tästä laskentakriteeristä luovuttaisiin ja se korvattaisiin tutkintojen tavoitteelliset suorittamisajat huomioon ottavalla kertoimella.

Avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, erillisinä opintoina maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden yhteenlasketun määrän painoarvo olisi 8 prosenttia (nykyisin 5 prosenttia, joka sisältää lisäksi korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella suoritettut opintopisteet). Jatkuvan oppimisen painoarvon nostaminen rahoitusmallissa tukee korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision tavoitteita jatkuvan oppimisen kehittämisestä korkeakoulujen toiminnassa.

Ammatillisen opettajankoulutuksen opintokokonaisuuden suorittaneiden lukumäärän painoarvo olisi 2 prosenttia. Osuus olisi vastaava kuin nykyisin.

Korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden määrän painoarvo olisi 1 prosentti. Rahoituskannusteet ammattikorkeakouluille olisivat yhden prosenttiyksikön painotuksellakin merkittävät ottaen huomioon toiminnan tämänhetkinen volyyymi.

Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlasketun määrän painoarvo olisi 3 prosenttia. Osuus olisi vastaava kuin nykyisin.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrän painoarvo olisi 3 prosenttia (nykyisin 4 prosenttia). Valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlasketun määrän, joka olisi uusi laadullista työllistymistä kuvaava laskentakriteeri, painoarvo olisi niin ikään 3 prosenttia. Nostamalla työllistymisen rahoitustekijän painoarvoa kokonaisuutena (yhteensä 6 prosenttia) vahvistettaisiin ammattikorkeakoulujen kannusteita kouluttaa työmarkkinoiden tarpeisiin vastaavia osaajia, jotka työllistyvät hyvin.

2. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset

Liitteen *kohdassa 2* määritettäisiin asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaisten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset. Rahoitusosuuden osuus ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa on ammattikorkeakouluasetuksen 12 §:n (xx/20xx) mukaisesti 16 prosenttia perusrahoituksesta.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolisen rahoituksen painoarvo olisi 9 prosenttia (nykyisin 8 prosenttia). Laskentakriteerin painoarvon nostamisella vahvistettaisiin kannustimia rahoituspohjan laajentamiseen ja yhteistyön vahvistamiseen ammattikorkeakoulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Rahoitustekijä loisi osaltaan kannusteita ammattikorkeakoulujen aluevaikuttavuudelle, kansainvälisesti vetovoimaisten osaamiskeskittymien muodostumiselle ja sille, että korkeakoulujen vahva TKI-toiminta ja monimuotoinen korkeakoulutus toimivat yhteiskunnan ja elinkeinorakenteen muutosvoimina.

Suoritettujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärän painoarvoksi ehdotetaan 5 prosenttia (nykyisin 4 prosenttia). Laskentakriteerin vahvistaminen vahvistaisi jatkuvan oppimisen näkökulman huomioimista rahoitusmallissa, sillä ylempät ammattikorkeakoulututkinnot ovat luonteeltaan jo työkokemusta alalta omaaville suunnattuja, syvempää osaamista tuottavia tutkintoja, jotka toteutetaan työelämäyhteistyössä.

Julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taideteollisen tuotannon, audiovisuaalisten aineistojen sekä tieto- ja viestintätekniisten ohjelmien lukumäärän painoarvo olisi 2 prosenttia, mikä vastaisi kyseisen laskentakriteerin nykyistä painotusta.

3. Ammattikorkeakoulussa suoritettujen tutkintojen ryhmät koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa

Liitteen *kohdassa 3* säädettäisiin tutkintojen yksityiskohtaisesta jakautumisesta asetuksen 1 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin kolmeen ryhmään, joihin kuuluvia tutkintoja painotettaisiin eri kertoimilla eri alojen tutkintojen järjestämisestä aiheutuviin kustannus- ja muihin eroihin perustuen. Ryhmittelyssä pääosa suoritetuista tutkinnoista kuuluisi ryhmään A. Ryhmään B sisällytettäisiin pääosa tekniikan alan koulutuksista, huomattava osa luonnontieteiden alan sekä maa- ja metsätieteellisen alan koulutuksista sekä osa terveydenhoitoalan koulutuksista sekä muita yksittäisiä laite- tai henkilöstöintensiivisiä koulutuksia ja ammattikorkeakoulujen koulutuksia, jotka sisältyvät ammattikorkeakoulujen sopimuskauden 2017—2020 rahoitusmallin alakohtaiseen tekijään. Ryhmään C sijoitettaisiin pieni joukko voimassa olevassa mallissa huomioituja tutkintoja ja muita erityisen kalliita kulttuuri- ja taidealan sekä muita yksittäisiä esimerkiksi erittäin pieniä ja siten kustannuksia aiheuttavia mutta yhteiskunnan kannalta välttämättömiä koulutuksia. Liitteen kohta 3 sisältäisi kaikki vuonna 2018 ammattikorkeakouluissa käytössä olevat tutkintonimikkeet, sellaisina kuin ne ovat Tilastokeskuksen koulutusluokituksessa. Mikäli ammattikorkeakoulussa alkaa myöhemmin sellainen uusi tutkintokoulutus, josta annetaan jokin muu kuin liitteen 3 kohdan mukainen nimike, tämän koulutuksen yhteydessä käytettäisiin lähtökohtaisesti kerrointa 1. Muun kertoimen käyttäminen edellyttäisi asetuksen liitteen 3 kohdan muuttamista.

4. Koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämät

Liitteen *kohdassa 4* määritettäisiin koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämät, joihin vastaavat opiskelijat, jotka ovat suorittaneet ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvat opinnot. Harjoittelua koskeviin väittämiin vastaavat kuitenkin ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvat opinnot suorittaneet. Väittämiä olisi yhteensä 28.

5. Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämiin annettujen vastausten pisteytysasteikko

Liitteen *kohdassa 5* säädettäisiin opiskelijapalautekyselyn väittämiin annettujen vastausten pisteytysasteikosta. Väittämiin annetut vastaukset pisteytetään asteikolla 1—7, jossa 7 tarkoittaa ”täysin samaa mieltä”, 4 tarkoittaa ”siltä väliltä” ja 1 tarkoittaa ”täysin eri mieltä”. Opiskelijan tyytyväisyyttä opintoihinsa koskevassa kysymyksessä kuitenkin 7 tarkoittaa ”erittäin tyytyväinen”, 4 tarkoittaa ”siltä väliltä” ja 7 tarkoittaa ”erittäin tyytymätön”.

6. Koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen uraseurantakyselyn väittämät ja kysymykset

Liitteen kohdassa 6 määritettäisiin koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen uraseurantakyselyn väittämät ja kysymykset sekä niiden pisteytysasteikot. Väittämiä olisi yhteensä viisi, josta yksi jakautuu alakohtiin.

3 Esityksen vaikutukset

Vuonna 2019 valtion ammattikorkeakoulujen toimintaan ammattikorkeakoululain mukainen rahoitus on hallituksen talousarvioesityksen mukaan noin 826 miljoonaa euroa, josta tämän asetuksen tarkoittamalla tavalla kohdennetaan 775 miljoonaa euroa. Tämä opetus- ja kulttuuriministeriön kautta kanavoitua perusrahoitus kattaa yli 80 % ammattikorkeakoulujen kokonaisrahoituksesta. Yksi prosenttiyksikkö mallissa tarkoittaa noin 7,8 miljoonaa euroa valtion rahoitusta. Ammattikorkeakoulujen perusrahoituksella turvataan kaikille ammattikorkeakouluille resurssit lakisääteisten tehtävien hoitamiseen ja edellytykset toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Rahoitusmallissa korostetaan ammattikorkeakoulujen toiminnan pitkäjänteistä luonnetta, rahoituskehityksen vakautta ja toiminnan tuloksellisuutta. Rahoitusmalli kannustaa strategiseen kehittämiseen siten, että keskimääräistä tuloksellisemmat, tehokkaammat ja vaikuttavammat ammattikorkeakoulut hyötyvät.

Koulutuksen rahoituskriteerejä koskevan asetuksen 1 §:n 1 momentin mukaisen ammattikorkeakoulututkintoja koskevan laskentakriteerin painoarvon nostaminen korostaa opintojen loppuunsaattamista nykyistä nopeammin. Tämä on yksilön ja yhteiskunnan kannalta tavoiteltavaa. Tutkintojen painoarvon nostaminen edistää myös korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision tavoitteita osaamis- ja koulutustason nostamisesta. Tavoite, jonka mukaan 50 prosenttia 25–34-vuotiaista on suorittanut korkeakoulututkinnon, edellyttää huomattavaa kasvua tutkintomäärissä.

Tutkintojen laskentaan sisällytettäisiin jatkossa kertoimet tavoiteajassa suoritetuille tutkinnoille, toiselle saman tasoiselle tutkinnolle sekä kolmessa kategoriassa alakohtaiset kertoimet tutkinnoille. Sopimuskaudella 2017–2020 käytössä ollut 55 opintopistettä suorittaneiden osuus -rahoitustekijä korvattaisiin tutkintojen tavoiteajat huomioon ottavalla kertoimella, mikä opintoprosessien sujuvuuden lisäksi luo kannusteita nykyistä nopeammalle valmistumiselle ja osaltaan mahdollistaa yhä tehokkaamman opiskelupaikkojen käytön. Esitetyt kertoimet tunnistavat jatkuvan oppimisen, työssäkäynnin ja erilaiset elämäntilanteet, mutta luovat samalla merkittävät kannusteet vision 2030 tavoitteiden toteutumiselle; nopeammin laadukkaasta koulutuksesta tutkinnon suorittaneena työelämään. Tutkintojen tavoiteajat huomioon ottavat kertoimet kannustavat korkeakouluja rakentamaan opintoprosessinsa ja opiskelijoiden ohjaus- ja tukipalvelut siten, että opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa opintonsa ja valmistua määräajassa. Korkeakouluilla on myös selkeä kannuste aiempien opintojen ja kansainvälisen vaihdon opintojen hyväksi lukemiseen. Tämä nopeuttaa osaltaan valmistumisaikoja ja johtaa tehokkaampaan resurssien hyödyntämiseen.

Suoritettuihin ammattikorkeakoulututkintoihin esitetään sisällytettäväksi kertoimet, joilla huomioitaisiin nykyistä vahvemmin erilaisten tutkintojen järjestämisestä aiheutuvia kustannus- ja muita eroja, kuten henkilöstö- ja laitteistointensiivisyyttä. Alakohtaisella kertoimella varmistetaan se, että korkeakouluilla on riittävät taloudelliset kannusteet toteuttaa kustannuksiltaan kalliimpia koulutuksia. Tällä varmistetaan yhteiskunnan muuttuvien tarpeiden toteutuminen.

Korkeakoulupaikkojen tarkoituksenmukaisen käytön tukemiseksi ammattikorkeakoulututkintojen rahoitustekijöihin sisällytettäisiin kerroin, jolla painotetaan henkilön suorittama toinen saman tasoinen korkeakoulututkinto kertoimella 0,5. Toisen tutkinnon painottaminen pienemmällä kertoimella tukisi korkeakoulupaikkojen tarkoituksenmukaista käyttöä ja kannustaisi korkeakouluja aiempien opintojen ja kansainvälisen vaihdon opintojen hyväksi lukemiseen.

Ammattikorkeakoulujen tutkintotavoitteista sovitaan osana opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välistä ohjausprosessia. Tutkintotavoitteet johdetaan yhteiskunnan työvoimatarpeista ottaen huomioon tarve tutkintokoulutuksen läpäisyn parantamiseen ja koulutustason nostamiseen. Sopimusprosessissa korkeakoulukohtaisina sovittavat tutkintotavoitteet toimivat ns. tutkintomäärän rahoitusrajana. Sovitun tavoitteen ylittävistä tutkinnoista ei makseta korkeakoululle rahoitusta tutkintojen rahoitustekijää laskettaessa. Tutkintotavoitteen sopimisella ohjataan järjestelmän kokonaisuutta ja varmistetaan, että koulutus kohdentuu työvoimatarpeen kannalta keskeisille aloille. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision 2030 tavoitteen saavuttaminen edellyttää sopimuskaudelle 2021–2024 tutkintotavoitteiden nostamista erityisesti osaajapula-aloilla.

Yhteiskunnan ja työn muutoksissa tarvittava jatkuva oppiminen saisi vahvat kannusteet korkeakoulujen rahoitusohjauksessa. Jatkuvan oppimisen osuuden nostaminen tukisi korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision 2030 tavoitteita jatkuvan oppimisen kehittämisestä korkeakoulujen toiminnassa. Kehittämistyön tuloksena syntyvät koulutuskokonaisuudet ja joustavat ja yksilölliset opintopolut mahdollistavat jatkuvan oppimisen eri käyttäjäryhmille ja elämän eri tilanteisiin.

Yhteistyöopintojen rahoitustekijä olisi signaali korkeakoulujen välisen yhteistyön tärkeydestä, osaamista vahvistavasta profiloitumisesta ja työnjaosta sekä opiskelijoiden monimuotoisten opintopolkujen mahdollistamisesta ja joustavoittamisesta.

Opiskelijapalautekyselyn avulla saadaan tietoa opiskelijoiden oppimisesta, opiskelusta ja opetuksesta eri aloilla. Opiskelijoilta saatava palaute on tärkeää koulutuksen laadun, entistä parempien toimintatapojen sekä opetuksen ja ohjauksen kehittämisessä. Opiskelijapalaute on merkittävä koulutuksen laatuun kannustava tekijä rahoitusmallissa.

Työllistymiseen ja työllistymisen laatuun perustuva rahoitustekijä on esitettyssä mallissa koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta kuvaava mittari. Työllistymisen rahoitustekijän osuuden nostamisella vahvistettaisiin korkeakoulujen kannusteita kouluttaa työmarkkinoiden tarpeisiin vastaavia osaajia, jotka työllistyvät hyvin. Uutena rahoituskriteerinä uraseurantakyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlaskettu määrä vahvistaisi rahoitusmallin laadullista ulottuvuutta. Se myös huomioisi korkeakouluista valmistuneiden omat kokemukset korkeakoulutuksensa tuottamasta osaamisesta useampi vuosi valmistumisen jälkeen. Uraseurannalla voidaan tukea ammattikorkeakoulujen kehittämistyötä mahdollistamalla valmistuneille koulutuksen arvioinnin koko kyselyhetken asti ulottuvan työuran osalta. Uraseurannalla on mahdollista tavoittaa myös ulkomaille työllistyneitä tutkinnon suorittaneita, mikä ei ole muilla työllistymisen seurantakriteereillä ja tietopohjalla mahdollista.

Ammattikorkeakoulujen ulkopuolisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden nostamisella vahvistettaisiin kannustimia rahoituspohjan laajentamiseen ja yhteistyön vahvistamiseen ammattikorkeakoulujen ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Kannusteella on merkitystä ammattikorkeakoulujen aluevaikuttavuuden sekä kansainvälisesti vetovoimaisten keskittymien muodostumisen kannalta. Vahva tki-toiminta toimii myös ammattikorkeakoulujen profiilin mukaisesti yhteiskunnan ja elinkeinorakenteen muutosvoimana. Yhteiskunnan tki-intensiivisyyden kasvattamisessa ammattikorkeakoulujen rooli korostuu erityisesti pk-yrityskentän aktivoinnissa.

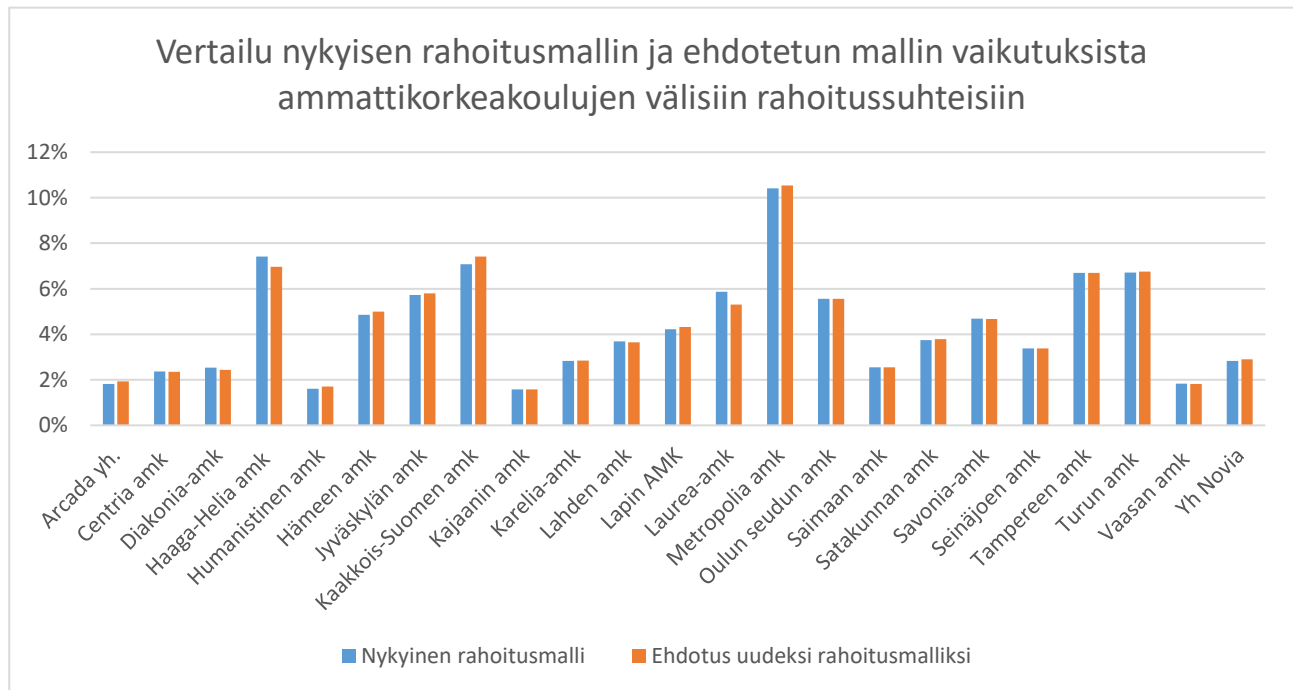
Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen rahoitusosuuden nostamisella vahvistettaisiin jatkuvan oppimisen ja työelämäyhteistyön näkökulmaa ammattikorkeakoulujen toiminnassa. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat luonteeltaan jo työkokemusta alalta omaaville suunnattuja, syvempää osaamista tuottavia tutkintoja, jotka toteutetaan työelämäyhteistyössä. Tutkimustieto osoittaa, että ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat erottuvia, tuottavat tärkeää osaamista työelämään ja vastaavat työnantajien mielestä työelämän osaamisvaatimuksiin. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot myös profiloivat ammattikorkeakouluja vahvasti työelämään suuntautuneiksi korkeakouluiksi.

Julkaisut ovat korkeakoulun tutkimustoiminnan keskeinen tuotos ja ne nähdään tärkeänä korkeakoulun toimintaa ja vaikuttavuutta kuvaavana tekijänä. Julkaisuja koskevan rahoitustekijän osuus säilyisi esityksen

mukaan nykyisen suuruisena. Uutena elementtinä julkaisutekijään esitetään avoimuuteen kannustavaa kerrointa vision 2030 tavoitteiden suuntaisesti.

Tarkasteltaessa esityksen mukaista ammattikorkeakoulujen rahoitusmallia staattisesti uusimpien saatavilla olevien vuosien 2015–2017 tilastototeumien osalta, ei uudistettu malli muuta korkeakoulujen välisiä rahoitussuhteita merkittävästi. Malli kuitenkin antaa kannusteita kehittää korkeakoulun toimintaa jatkossa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision 2030 haluttuun suuntaan siten, että se vahvistaa kannusteita opintojen nopeuttamiseen ja tutkintojen tuottamiseen, jatkuvan oppimisen kehittämiseen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan vahvistamiseen suuntaan.

Kaavio 1.

Korkeakoulujen toiminta on pitkäjänteistä ja muutokset aikasykliltään hitaita johtuen korkeakoulujen toiminnan – erityisesti tutkintokoulutuksen – johdosta. Näin ollen myöskään rahoitustason muutokset eivät voi olla mallimuutoksen johdosta kerralla nopeita. Vaikutukset näkyvät pidemmällä aikavälillä toiminnan suuntautumisen myötä.

Tarkasteltaessa kaaviossa 1 esitettyjä ammattikorkeakoulujen laskennallisia rahoitusosuuksia koko ammattikorkeakoulusektorissa, merkittävimmät laskennallisen rahoitusosuuden muutokset vuosien 2015–2017 tilastototeumien pohjalta vaihtelevat ammattikorkeakoulusta riippuen -0,6:n ja +0,3:n prosentin välillä. Tästä suoraan karkeasti arvioituna mallin kriteerien muutosten vaikutus vaihtelisi n. 2,3 miljoonan kasvun ja noin 4,5 miljoonan euron rahoitustason alenemisen välillä. Osuuksien muutosta ja euromääräistä muutosta on kuitenkin pidettävä karkeana arviona, sillä malli on tarkoitettu otettavaksi käyttöön vuonna 2021, jolloin ammattikorkeakoulun osuuteen vaikuttavat vielä myös vuosien 2018 ja 2019 rahoitusindikaattorien tulokset. Nämä tilastot eivät ole vielä käytettävissä. Vuoden 2019 toteumien osalta ammattikorkeakouluilla on vielä mahdollisuus suunnata uusia toimenpiteitä. Koska strategiarahoituksesta sovittaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön sekä ammattikorkeakoulujen kesken sopimusneuvotteluissa vuonna 2020, sitä ei ole mahdollista ottaa kokonaismuutosvertailussa huomioon.

4 Asian valmistelu

(täydennetään lausuntokierroksen jälkeen)

5 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021. Asetusta sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä ammattikorkeakouluille ammattikorkeakoululain 43 §:n mukaista perusrahoitusta vuodelle 2021.

Asetuksella kumottaisiin ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä annettu opetus- ja kulttuuriministeriön asetus (814/2016).